

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् आश्विन प्रतिपदा
भाद्रपद २३ प्रविष्टाशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-३ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-३१३

1

सितम्बर ०८, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 हिमाचले शिक्षकाणां १८८०९ पदानि रिक्तानि तथापि बहुभ्यः वर्षेभ्यः शिक्षकाः अन्यत्र प्रतिनियुक्ताः

भारतेन विश्वव्यापारसङ्गठनेन सह मुक्त-निष्पक्ष-समावेशी-बहुपक्षीय-व्यापार-व्यवस्थायाः प्रतिबद्धता पुनः पुष्टिः कृता

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतेन विश्वव्यापारसङ्गठनेन सह मुक्त, निष्पक्ष, समावेशी-बहुपक्षीय-व्यापार-व्यवस्थायाः प्रतिबद्धता पुनः पुष्टिः कृता। अवधेयमस्ति यत् व्यादिवोस्तोक-नगरे आयोजितायां शङ्घाई-सहकार-सङ्गठनस्य उद्योगमन्त्रिणां - उपवेशने भारतेन सह समुद्ध्यै एससीओ-सङ्घटनस्य सामूहिक शक्तेः लाभं ग्रहणाय संभाव्य विषयेऽपि बलं प्रदत्तम् । वाणिज्य-उद्योगमन्त्रालयेन एकस्मिन् वक्तव्ये उक्तं यत् देशे निर्यातविविधिकरणे, निर्भरता न्यूनीकरणे, आपूर्तिशृङ्खलानां निर्माणे च आवश्यकता प्रकाशिता अस्ति। भारतेन व्यापारप्रवाहं वर्धयितुं, दुर्बलतां निवारणाय, सम्पूर्ण क्षेत्रे समावेशीवृद्धिः समर्थनायाः च समन्वितकार्याणां महत्त्वे अपि बलं प्रदत्तम्।

बिहार-राज्ये मुख्यमन्त्री नितिश कुमारः महिलानां कृते वृत्यावसरान् प्रदातुं नूतन-योजना प्रारब्धवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:। बिहार-राज्ये मुख्यमन्त्री नितिश कुमारः मुख्यमन्त्री-महिला-रोजगार योजनेति महिलानां कृते वृत्यावसरान् प्रदातुं नूतन-योजना प्रारब्धवान्। मुख्यमन्त्रिणा योजनायाः लोकप्रियतायै प्रचारयानानां ध्वजं प्रदर्शय योजना पोर्टल इत्यस्य उद्घाटनं च अकरोत्। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं राज्यस्य प्रत्येकपरिवारात् एका महिला स्वेच्छानुसारं व्यवसायस्य कृते आर्थिकसाहाय्यं प्राप्स्यति। वित्तीयसहायतायाः प्रथम-देयमूल्यरूपेण, प्रत्येकस्याः महिलायाः वित्तकोषलेखायां डी. बी. टी. माध्यमेन दशसहस्ररूप्यकाणि आगमिष्यन्ति। ग्रामीणविकासविभागः अस्याः योजनायाः नोडल-एजेन्सीति भविष्यति तथा च बिहार-ग्रामीण-आजीविका-प्रोत्साहन समितिः, जीविका, तस्य निष्पादनं करिष्यति।

2 उच्चश्रेणीवेतनं निरस्तीकरणे कर्मचारिषु रोषः

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अस्य मासस्य नवमे दिनाङ्के पञ्जाब-राज्ये जलप्लावनस्य स्थितिं समीक्षितुं गमिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अस्य मासस्य नवमे दिनाङ्के जलप्लावनस्य स्थितिं समीक्षितुं पञ्जाब-राज्यं गमिष्यति। सः व्यक्तिगतरूपेण

जापान-देशस्य प्रधानमन्त्री शिगेरु इशिबा इत्यनेन निर्वाचने पराजयानन्तरं त्यागपत्रं प्रदत्तम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - जापान-देशस्य प्रधानमन्त्री शिगेरु इशिबा इत्यनेन निर्वाचने पराजयानन्तरं त्यागपत्रं प्रदत्तम्, येन तस्य सत्तारूढस्य लिबरल-डेमोक्रेटिक-दलस्य, एल्. डि. पि. इत्यस्य, संसदीय-बहुमतस्य च क्षतिः अभवत्। एकस्मिन् वार्ताहर सम्मेलने इशिबा वर्यः अवदत् यत् सः लिबरल-डेमोक्रेटिक-दलस्य अध्यक्षपदात् अपि त्यागपत्रं दातुं निश्चितवान्। अयं निर्णयः अपेक्षितस्य दलस्य निर्वाचनात् पूर्वमेव अभवत्, येन सः निष्कासितुं बाध्यः स्यात्। श्री इशिबा उत्तराधिकारिणः चयनं यावत् प्रधानमन्त्री भविष्यति।

जम्मू-कश्मीरे अस्य मासस्य द्वादश दिनाङ्कपर्यन्तं सम्पूर्ण जम्मू-कश्मीर-प्रदेशे अविरामवृष्टिः, मेघगर्जनं च भविष्यति

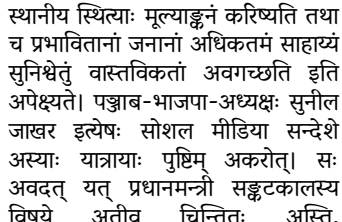
हिमसंस्कृतवार्ता: - जम्मू-कश्मीरे अस्य मासस्य द्वादश दिनाङ्कपर्यन्तं सम्पूर्ण जम्मू-कश्मीर-प्रदेशे अविरामवृष्टिः, मेघगर्जनं च भविष्यति। ऋतु-विभागेन पूर्वानुमानं प्रकटितम् अस्ति, परञ्च किमपि प्रमुखस्य ऋतोः गतिविधिः निराकृतम्। विभागस्य अनुसारं व्यापकः प्रकोपः भवितुम् अर्हति, यत्र अनेकेषु स्थानेषु निम्नवृष्टिः भविष्यति। सितम्बर-मासस्य नव दिनाङ्कात् द्वादश दिनाङ्कपर्यन्तं सम्पूर्ण केन्द्रशासितप्रदेशे पृथक् स्थानेषु वृष्टेः सम्भावना वर्तते। तत्रैव जम्मू-श्रीनगर-राष्ट्रिय-राजमार्गः निरन्तरं षष्ठदिवसे अपि यातायाताय अवरुद्धः अस्ति।

विश्वधनुर्प्रतिस्पर्धायां भारतीय-पुरुषयुगल-वर्गे विश्व-चैपियनशिप-प्रतिस्पर्धायाः अन्तिमायां स्पर्धायां भारतीयदलेन स्वकीयं प्रथमं स्वर्ण-पदकं विजितम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - विश्वधनुर्प्रतिस्पर्धायां भारतीय पुरुषयुगल वर्गे ऐतिह्यं विरचितम्। दक्षिण कोरियायाः ग्वांगजू नगरे सञ्जाते विश्व चैपियनशिप प्रतिस्पर्धायाः अन्तिमायां स्पर्धायां भारतीय दलेन फ्रांस दले पराजित्य स्वकीयं प्रथमं स्वर्ण पदकं विजितम्।

3 भारतीयसंस्कृतौ तु आदिकालात् संसदः प्रणाली आसीत्। पुरा मन्त्रिपरिषदि राजव्यवस्थायाः चर्चाः भवन्ति स्म।

स्थानीय स्थित्याः मूल्याङ्कनं करिष्यति तथा च प्रभावितानां जनानां अधिकतमं साहाय्यं सुनिश्चेतुं वास्तविकतां अवगच्छति इति अपेक्ष्यते। पञ्जाब-भाजपा-अध्यक्षः सुनील जाखर इत्येषः सोशल मीडिया सन्देशे अस्याः यात्रायाः पुष्टिम् अकरोत्। सः अवदत् यत् प्रधानमन्त्री सङ्घटकालस्य विषये अतीव चिन्तितः अस्ति, घटनाक्रमस्य निरीक्षणं च निकटतया कुर्वन् अस्ति। श्रीजाखरः पुनरुक्तवान् यत् भारतसर्वकारः पञ्जाबराज्यस्य जनैः सह दृढतया स्थितः अस्ति।

पञ्जाब-जम्मू-कश्मीर-हिमाचलप्रदेश इत्येतेषु राज्येषु जलप्रलयस्थितिमाधृत्य सहाय्योद्धार-कार्याणि सजवं प्रचलन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता: - पञ्जाब, जम्मू-कश्मीर, हिमाचलप्रदेश-इत्येतेषु राज्येषु जलप्रलयस्थितिमाधृत्य सहाय्योद्धार-कार्याणि सजवं प्रचलन्ति। पञ्जाबराज्ये जलप्रलय-स्थितेः अनन्तरं जनानां जीवनं सामान्यं प्रचलति। राज्ये जलप्रलयेन द्विसहस्रग्रामाणां प्रायः अशीतिसहस्राधिक त्रिलक्षाधिकाः जनाः प्रभाविताः अभवन्। प्राप्तवार्तानुसारं स्थानीयप्रशासनम्, सेना, एनडीआरएफ, बीएसएफ चेत्यादयः सहाय्योद्धारकार्येषु प्रवृत्ताः सन्ति।

सुभाषितम्

असन्तोषः श्रियो मूलं, तस्मात् कामयाम्यहम्। समुच्छ्रये यो यतते, स राजन्परमो नयः।।

(महाभारत, सभापर्व- ५५/ ११)

अर्थात्- असन्तोष ही लक्ष्मी की प्राप्ति का मूल कारण है; अतः मैं असन्तोष चाहता हूं। हे राजन् ! जो अपनी उन्नति के लिये प्रयत्न करता है, उसका वह प्रयत्न ही सर्वोत्तम नीति है।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest [himsanskritvartah](http://himsanskritvartah.com) Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम् जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

भारतीय ऋतुविज्ञान-विभागेन गुजरात-राजस्थानयोः

अतिवृष्टेः अनुमानं विहितम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतीय-ऋतुविज्ञान विभागेन गुजरात-राजस्थानयोः अतिवृष्टेः अनुमानं विहितम्। ऋतुविज्ञान-विभागानुसारं हरियाणा, चंडीगढ़, दिल्ली, उत्तराखण्डेषु अग्रिमेषु द्वि - त्रि दिवसेषु भूरि वृष्टेः संभावना अस्ति। तमिलनाडु, केरल, माहे, लक्षद्वीप, तटीय आंध्र प्रदेश, यनम चेत्येषु राज्येषु एवमेव स्थितेः संभावना वर्तते। ऋतुविज्ञान-विभागेन असम, नागालैंड, मणिपुर, मिजोरम त्रिपुरा इत्येतेषु राज्येषु अपि अल्प वृष्टेः संभावना प्रकटिता। सममेव विभागेन आगामि पञ्च दिवसावधौ आंध्र प्रदेश, यनम, रायलसीमा चेत्येषु तटीय क्षेत्रेषु तीव्रवायोः अनुमानं प्रकटितम्।

हिमाचले शिक्षकाणां १८८०९ पदानि रिक्तानि तथापि बहुभ्यः वर्षेभ्यः शिक्षकाः अन्यत्र प्रतिनियुक्ताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य सर्वकारीयविद्यालयेषु १८८०९ शिक्षकपदानि रिक्तानि सन्ति, परन्तु अन्येषु स्थानेषु ५४ शिक्षकाः प्रतिनियुक्तिरूपेण सेवां कुर्वन्ति, येषु १० चण्डीगढे सन्ति अधिकांशः शिक्षकाः विद्युत्परियोजनायाः विद्यालयेषु सन्ति। शिक्षाविभागेन तान् पुनः आह्वयितुं आदेशः दत्तः आसीत्, परन्तु राजनैतिकप्रभावेन तत् निरस्तं जातम्। हिमाचलप्रदेशस्य सर्वकारीयविद्यालयेषु १८,८०९ पदस्थानानि रिक्तानि सन्ति। एतानि पदानि पूरयितुं राज्यसर्वकारः प्रत्यक्षनियुक्ति-तर्कीकरण-प्रक्रियायां प्रवृत्तः अस्ति। इदानीं ५४ शिक्षकाः सन्ति ये विद्यालयेषु अध्यापनं न कृत्वा अन्यस्थानेषु प्रतिनियुक्त्या सेवां कुर्वन्ति। एतेषु १० शिक्षकाः चण्डीगढे कार्यरताः सन्ति। अधिकांशः शिक्षकाः विद्युत् परियोजनायाः अन्तर्गतं उद्घाटितेषु विद्यालयेषु नियुक्ताः सन्ति। शिक्षाविभागेन अनेकवारं एतान् शिक्षकान् पुनः आह्वयितुं आदेशाः निर्गताः, परन्तु राजनैतिकप्रभावेन एते आदेशाः निरस्ताः अभवन्। अस्मात् पूर्वमपि शिक्षाविभागेन १५० तः अधिकाः प्रतिनिधिस्थानानि निरस्तीकृतानि,

ये विभिन्नविद्यालयेषु, उपशिक्षानिदेशालये, शिक्षानिदेशालये च कार्यं कुर्वन्ति स्म शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरः अवदत् यत् विभागे तर्कीकरणस्य प्रक्रिया प्रचलति, यस्याः अन्तर्गतं एतेषां शिक्षकानां प्रकरणानाम् विषये निर्णयः क्रियते। शिक्षाविभागेन प्रतिनियुक्तिः निरस्तीकर्तुं निर्देशः दत्ताः आसन्। अस्मिन् विषये विद्यालयशिक्षानिदेशकेन आशीषकोहली इत्यनेन २०२४ तमस्य वर्षस्य नवम्बर-मासस्य प्रथमे दिने पत्रं प्रसारितम्, यस्मिन् सर्वान् शिक्षकान् पुनः आह्वयितुं निर्देशः दत्ताः। परन्तु शिक्षकाः पूर्वं प्रत्यागन्तुं संकोचम् अनुभवन्ति स्म। पञ्चमासाभ्यन्तरे मे १ दिनाङ्के पुनः विभागेन स्वस्य आदेशं निरस्तं कृत्वा पत्रं निर्गतम्। तत्र तर्कः आसीत् यत् बीबीएमबी सहितं ये शिक्षकाः प्रतिनियुक्तौ सन्ति, ते स्थानीया आवश्यकता, बालकानां नामाङ्कनं, विषयविशिष्टशिक्षकाणां उपलब्धतायाः च कारणेन प्रेषिताः सन्ति। एकदा एव प्रतिनिधित्वं निरस्तं कृत्वा शैक्षणिकसंस्थाणां कार्यं व्यवधानं भविष्यति। अतः अस्मिन् विषये विभागः गुणवत्तायाः दोषस्य च परीक्षणस्य आधारेण अग्रिमनिर्णयं करिष्यति। शिक्षाविभागस्य अनुसारं शिक्षकाः राजनैतिकपरिधिकारणात् हिमाचलात् परेषु अन्येषु राज्येषु प्रतिनियुक्त्या गच्छन्ति। प्रतिनियुक्तिः वर्षत्रयं यावत् भवति, परन्तु शिक्षकाः तस्य विस्तारं कुर्वन्ति। अस्मिन् काले ते यत्र नियोजिताः सन्ति तस्मात् स्थानात् वेतनं प्राप्नुवन्ति। सेवानिवृत्तिसमये एते शिक्षकाः पुनः आगच्छन्ति, येन तेषां सेवाकाले अन्यराज्येषु सेवां कृत्वा अपि तेषां वृत्तेः सम्पूर्णं भारं सर्वकारे स्थापयति एषः विषयः शिक्षामन्त्रिणः समक्षं बहुवारं उक्तः, परन्तु राजनैतिकप्रभावस्य कारणात् तेषां पुनः आह्वानस्य आदेशाः निरस्ताः अभवन्।

प्रधानमन्त्रिणः हिमाचलस्य भ्रमणं ९ सितम्बर दिनांके, आपदाप्रभावितक्षेत्राणां निरीक्षणं करिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी ९ सितम्बर-दिनाङ्के हिमाचलप्रदेशस्य भ्रमणं करिष्यति। प्रधानमन्त्री मोदी अस्मिन्भ्रमणे प्रचण्डवृष्ट्या, भूस्खलनेन, जलोपप्लवेन च जातायाः क्षतेः वृत्तान्तं ग्रहीष्यति। अस्मिन् काले प्रधानमन्त्री धर्मशालायां सभाम् करिष्यति, यत्र सम्पूर्णं प्रतिवेदनं गृहीतं भविष्यति। अस्मात् पूर्वं प्रधानमन्त्री मोदी कुल्लू-चम्बा-जनपदयोः क्षतिविषये विमान-सर्वेक्षणमपि करिष्यति। प्रधानमन्त्रिणः मोदिनः भ्रमणात् पूर्वं केन्द्रस्य दलद्वयं क्षतिं ज्ञातुं हिमाचलं प्राप्तवन्तौ। एकं दलं कुल्लौ अपरं चम्बायां क्षतिं मूल्याङ्कनं कुर्वन् अस्ति। हिमाचलप्रदेशे वर्षाविपदः कारणेन चतुर्सहस्राधिककोटिरूप्यकाणां हानिः अभवत्, ३६६ जनानां प्राणाः गताः। अधिकतमक्षतिः काङ्गडा, मण्डी, चम्बा, उना, कुल्लू च मण्डलेषु जाता अस्ति। धर्मशालायां आयोज्यमानायां सभायां अपि भागं स्वीकरिष्यति इति प्रतिपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत्। विपक्षनेता उक्तवान् यत् अस्यां आपदि महती हानिः अभवत्, राज्यस्य सुख-सर्वकारः जनानां कृते वस्तूनि हर्तुं तत्परः अस्ति। जनानां अधिकारहरणस्य एतद् अधिनायकत्वं राज्यस्य हानिमात्रं करिष्यति। सः अवदत् यत् आपत्काले आश्रयप्रदानस्य गतिः अतीव मन्दः भवति, अतः जनानां पुनर्स्थापनं एवं प्रकारेण कर्तुं न शक्यते।

उच्चश्रेणीवेतनं निरस्तीकरणे कर्मचारिषु रोषः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण उच्चश्रेणीवेतनं निरस्तं कर्तुं अधिसूचनायाः प्रसारणे कर्मचारिषु रोषः वर्तते। तत्सह

राजनैतिकद्वन्द्वमपि तीव्रं जातम्। अस्मिन् विषये भाजपापक्षतः प्रबलप्रतिक्रिया दत्ता, लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अपि स्वमतं प्रकटितवान् अस्ति। विक्रमादित्यसिंहः अस्मिन् विषये अन्तर्जालमाध्यमेषु उल्लेखं कृत्वा लिखितवान् यत् सः अस्मिन् विषये मुख्यमन्त्रिणा सह वार्तालापं करिष्यति इति। तत्रैव भाजपादलस्य राज्यप्रवक्ता अजयराणा उक्तवान् यत् हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य एतावन्ति देयताः सन्ति यत् सर्वकारस्य रेलयानं क्षसितुं आरब्धम् अस्ति। प्रथमं ओपीएस अविचार्य कार्यान्वितम्, ततः यदा तस्मिन् अपि अनुबन्धकर्मचारिणः न्यायालयं गतवन्तः तदा सः निर्णयः संशोधितः। इदं प्रतीयते यत् काङ्ग्रेसाय सत्तां प्राप्तुं सर्वाः प्रतिज्ञाः किमपि गणनां विना एव आसन् अधुना हिमाचलप्रदेशः मध्ये एव निरुद्धः अस्ति। अधुना हिमाचलस्य सर्वे वर्गाः वञ्चिताः इति अनुभवन्ति, यस्मात् कर्मचारीवर्गः सर्वाधिकं वञ्चितः अस्ति।

तस्य दूरगामी परिणामाः अपि दृश्यन्ते

अजयराणा उक्तवान् यत् अधुना २०२२ तमस्य वर्षस्य जनवरी-मासस्य ३ दिनाङ्कात् आरभ्य उच्चश्रेण्याः सिविलसेवाकर्मचारिणां निरसनस्य घोषणा कृता अस्ति, यत् सर्वथा असह्यम् अस्ति। एतेन कर्मचारिणः निरुत्साहिताः भवन्ति, कर्मचारिणः अवश्यमेव तस्य

विरोधं करिष्यन्ति परन्तु तस्य दूरगामी परिणामाः अपि दृश्यन्ते।

कः कर्मचारी उदरं छित्त्वा कार्यं करिष्यति ?

कः कर्मचारी अस्ति यः उदरं छित्त्वा कार्यं कर्तुम् इच्छति। सर्वकारस्य जनाः एतादृशं निर्लज्जतां प्रति अवतरन्ति, यथा तेषां एतां युक्तिं कोऽपि अवगन्तुं न शक्नोति। प्रतिदिनं स्वमित्रेभ्यः नूतनानि कारयानानि पदानि च परोक्ष्यन्ते, परन्तु जनसमूहः सर्वं जानाति।

पूर्वभाजपासर्वकारेण अधिकं वेतनपरिमाणं दत्तम् आसीत्।

सः अवदत् यत् पूर्वभाजपासर्वकारे दत्तस्य उच्चतरवेतनपरिमाणस्य निर्णयं काङ्ग्रेससर्वकारेण निवृत्तम्। २०२२ तमस्य वर्षस्य सितम्बर-मासस्य ६ दिनाङ्के निर्गतायाः अधिसूचनानुसारं २०२२ तमस्य वर्षस्य जनवरी-मासस्य ३ दिनाङ्कात् पूर्वं नियुक्तानां ८९ श्रेणीनां विविधकर्मचारिणां नियमितकार्यकालस्य द्विवर्षस्य समाप्तेः अनन्तरं अधिकं वेतनमानं दत्तम् १० तः १५ सहस्राणां हानिः भविष्यति वित्तविभागेन शनिवासे अधिसूचना कृत्य एतत् लाभं समाप्तुं निर्णयः कृतः अस्ति। एतेषां कर्मचारिणां वेतनं पुनः निर्धारयितुं विभागोभ्यः निर्देशः दत्तः अस्ति। फलतः प्रत्येकं कर्मचारी प्रतिमासं १०,००० तः १५,००० यावत् आर्थिकहानिम् अनुभविष्यति।

पितृपक्षः

पितृपक्षे पितृणां स्मरणं परमं पुण्यम्। अस्मिन् विशेषे कार्तिकमासस्य कृष्णपक्षे षोडश दिनानि 'पितृपक्ष' इति विख्यातानि।

पितृभ्यः श्रद्धांजनं कर्तव्यम्, तर्पणं दातव्यम्, दानं कर्तव्यम्, सात्त्विकं भोजनं च अर्पणीयम्। शास्त्रेषु उक्तम्- “यः पितृणां तर्पणं विधिनिष्ठं करोति, स पितृसन्तुष्टो भवति। तस्य पुण्येन स्वधर्मेण च लाभः स्यात्।” अतः प्रत्येकं कर्म शुद्धं, नियमानुसारं, सावधानतया च करणीयम्। तर्पणे जलस्य शुद्धता प्रमुखा। नद्यां, सरसि वा तालपत्रे शुद्धजलेन पितृतर्पणं कर्तव्यम्। मन्त्रजपः अनिवार्यः- “ॐ पितृभ्यः नमः” इति। तर्पणकाले श्रद्धा, विनयः, शुद्धचित्तता च आवश्यकानि। पितृपक्षे दानं अतीव फलदायकम्। शास्त्रेषु निर्दिष्टानि दानानि- अन्नदानं, वस्त्रदानं, विद्यादानं च। दानं शुद्धचित्तेन, अहंकारविहीनम्, विधिनिष्ठं च कर्तव्यम्। भोजनं तर्पणानन्तरं सात्त्विकं, शुद्धं, पितृस्मरणयुक्तं च अर्पणीयम्। अपवित्रं वा अत्यधिकं न कर्तव्यम्। अस्य पक्षस्य फलरूपम्- पितृसन्तुष्ट्यै, आत्मसन्तोषाय, परिवारस्य च कल्याणाय। शास्त्रेषु वदन्ति- “पितृस्मरणेन पितरः संतुष्टाः भवन्ति, पुण्यफलमात्मानं लभते, कृतकर्मणां फलं अधिकं भवति।” अतः पितृपक्षे प्रत्येकं कर्तव्यं सम्यग्, शुद्धं, नियमपूर्वकं च आचरितव्यम्। तर्पणं, दानं, सात्त्विकभोजनं, मन्त्रजपः, शुद्धविचारश्च, एतानि यथाशास्त्रं कृत्वा पितरः संतुष्टाः भवन्ति। एवं पितृपक्षे कृतकर्मभिः धर्मपालनं, संस्कृतिसंरक्षणं, पुण्यलाभश्च सुनिश्चितो भवति।

'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्ये- नमस्ते नन्दिनी! अद्यतन-मुख्यतासु वार्तासु प्रथमं वृत्तम् अस्ति यत् कश्चन पूर्वदूतः उक्तवान् अभूत् यत् भारते स्वयमेव समर्थं वर्तते, परकीयाधारस्य आवश्यकता नास्ति, यदा ट्रम्प-महोदयः शुल्कानां विषये चर्चा कृतवान् अभूत्।

नन्दिनी- एतत् तु भारतस्य दृढतां दर्शयति। अग्रिमं वृत्तम् अस्ति यत् उत्तराखण्डस्य उत्तरकाशी-नगरे अपरं मेघस्फोटं जातम्। तेन गृहाणि क्षतियुक्तानि अभवन्, उद्धारकार्याणि च प्रचलन्ति।

काव्ये- शोचनीयम् एतत्। जनजीवनं प्रभावितं जातम्। तृतीयं वृत्तं तु विचित्रम् अस्ति यत् एकः देहली-स्थः वैद्यः ग्रीणि वर्षाणि यावत् वेतनं स्वीकृतवान् अभूत्

किन्तु कॅनडा-देशे चलच्चित्राणि निर्मितवान् अपि अभूत्। तस्मै वैद्याय सर्वकारेण सूचना प्रेषिता।

नन्दिनी- एषः तु आश्चर्यचकितः वृत्तान्तः। अग्रिमं वृत्तम् अस्ति यत् असम-राज्यस्य श्रीभूमि-मण्डले मण्डलस्य नामपरिवर्तनविरोधेषु प्रदर्शनकाले शताधिकाः जनाः निगृहीताः।

काव्ये- विरोध-प्रदर्शनानि सर्वदा शान्तिपूर्वाणि भवेयुः। पञ्चमं च अन्तिमं वृत्तम् अस्ति यत् प्रधानमन्त्री मोदी यूक्रेन-देशस्य विषये द्विपक्षीय-सहयोगविषये च मैक्रॉन-महोदयेन सह चर्चा कृतवान् अभूत्

।। सत्याऽसत्यः ।।

एकस्मिन् समये सत्यम्, असत्यं च नद्यां स्नानार्थं गतौ। द्वौऽपि स्वस्य वस्त्राणि अवतार्य नद्यातीरं विहित्वा नद्यां कुर्दते।

प्रथमम् असत्यं स्नात्वा बहिः आगतवान्। सत्यस्य वस्त्राणि धृत्वा गतवान्। सत्यम् इदानीम् अपि स्नानमग्नः आसीत्।

यदा स स्नात्वा बहिः आगतः तदा तत्र तस्य वस्त्राणि नाऽसन् किन्तु तत्र असत्यस्य वस्त्राणि दृश्यते स्म। सत्यम् असत्यस्य वस्त्राणि कथं धारयति स्म। तदा आरभ्य एतत् उच्यते सत्यम् अनावृत्तम् एव अस्ति। एतेन कारणेन जनाः सत्याय मेलनं नेच्छन्ति, असत्यं सत्यस्य वस्त्राणि धृत्वा जनान् आकर्षयति। असत्यं प्रतिष्ठितरूपं धृत्वा सर्वत्र परिभ्रमति। जनाः अपि असत्यं द्रष्टुं मेलितुं नेच्छन्ति। जनेभ्यः सत्यं न रोचन्ते।

डॉ. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे / महाराष्ट्रम्

नवोदितचलच्चित्रनिर्माता

अनुपर्णा रॉय इत्यनया

सर्वोत्तमनिर्देशकस्य

ओरिजोन्टी-पुरस्कारः प्राप्तः

नवोदितचलच्चित्रनिर्माता अनुपर्णा रॉय इत्यनया ८२ तमे वेनिस-चलच्चित्रमहोत्सवे 'सोइग्स् आफ् फोगोटिन् द्रीस' इति फीचर-चलच्चित्रस्य कृते सर्वोत्तमनिर्देशकस्य ओरिजोन्टी-पुरस्कारः प्राप्तः। महोत्सवे अनुरागकश्यपेन चलच्चित्रं प्रस्तुतम्। 'सोइग्स् आफ् फोगोटिन् द्रीस' इति अस्मिन् वर्षे ओरिजोन्टी-विभागे एकमात्रं भारतीयं चलच्चित्रम् आसीत्। नाज शेखः सुमी बघेलः च मुख्यभूमिकायां अभिनयम् अकुर्वन्, अस्य चलच्चित्रस्य निर्माणं बिभंशुरायः, रोमिलमोदी, रंजनसिंहः च अकुर्वन्। मुम्बईनगरे स्थितं चलच्चित्रं द्वयोः महिलयोः कथा अस्ति ययोः जीवनं सहसा परस्परं सम्बद्धं भवति। पुरस्कारं स्वीकुर्वन्ती अनुपर्णारायः “अल्पमान्यता”, “उपेक्षा” अथवा “मौनम्” कृतानां महिलानां कृते एतत् सम्मानं समर्पितवती। वेनिस-चलच्चित्रमहोत्सवस्य ओरिजोन्टी-विभागः चलच्चित्रे नवीनस्वरस्य मान्यतां दातुं प्रसिद्धः अस्ति। पूर्वं चैतन्य ताम्हने इत्यस्य 'कोर्ट', करण तेजपालस्य 'स्टोलेन्' इत्यादीनां भारतीयचलच्चित्रेषु सम्मानं कृतवान् अस्ति

प्रेमस्तम्भानां उत्सवः - जी.डी. गोयनका पब्लिक विद्यालय मध्ये वृद्धमातापितृदिवसस्य आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता : कुणाल पाण्डेय मोतिहारी नगरस्य “वृद्धमातापितरः बालानां जीवनानि तारकधूल्या आच्छादयन्ति।” जी.डी. गोयनका पब्लिक विद्यालय मध्ये हृदयस्पर्शी वृद्धमातापितृदिवसस्य उत्सवः सम्यक् सम्पन्नः। अस्मिन् अवसरि श्रीकृष्णकुमारः, श्रीअमितकुमारः, श्रीसुमितकुमारः, विद्यालयस्य निदेशिका श्रीमती प्रीतीगुप्ता च अन्ये व्यवस्थापनस्य सदस्याश्च उपस्थिताः आसन्। तेषां सप्रेमसन्निधिः कार्यक्रमस्य शीर्षा, उत्साहं च वर्धयत्। कार्यक्रमः मंगलाचरणेन — दीपप्रज्वलनक्रियया — आरब्धः, या प्रकाशस्य, ज्ञानस्य, विवेकस्य च प्रतीकम् आसीत्। प्रधानाचार्यः डॉ. विनोदकुमारभाटिया सर्वान् वृद्धमातापितृन् सस्नेहम् अभिनन्द्य, तेषां प्रेमणा, मार्गदर्शनेन, परम्परया च संततिवर्धने अमूल्यं योगदानम् अभिनिन्द्ये। आकाशः हर्षहास्याभ्यां परिपूर्णः जातः यदा वृद्धमातापितरः स्वपौत्रैः सह विविधेषु क्रीडायाम् उत्साहेन सहभागित्वं कृतवन्तः, यैः अमूल्यानि स्मरणानि निर्मितानि। समारोपे सर्वे प्रसन्नतां वितरन्तः “टम्बोला” नामकस्यानन्दकरक्रीडायाः परिपाठः अभवत्। उपप्राचार्या श्रीमती जागृतिभाटिया हृदयस्पर्शी कृतज्ञताभाषणम् अकरोत्, यत्र वृद्धमातापितृणां सन्निधेः आशीर्वादस्य च गाढं सम्मानम् व्यक्तम्। समारोपः सस्नेहम् अभवत्, यदा वृद्धमातापितरः एकत्र मिलित्वा कॉफीपात्रेन सह प्रियक्षणाणि अञ्जलीं धारयन्तः सन्तोषम् अनुभवन्। सत्यमेव, एषः उत्सवः आसीत् - यत्र प्रेम्णः, परम्परायाः, पीढीपरम्परायाश्च एकात्मता अनुभूता। एषः दिवसः हृदयेभ्यः अमरः भविष्यति।

गुरुशप्तकम्

सदा कुर्वन्ति मे दुःखं नाशं प्रशमनं खलु।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥१॥
शिष्येभ्यो रान्ति नित्यं हि तत्त्वज्ञानमहर्निशम्।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥२॥
मिश्रिता ब्रह्मज्ञानेन सर्वज्ञा ईशमूर्त्ययः।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥३॥
अज्ञोऽहं तव दासोऽहं यूयमेव प्रदर्शकाः।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥४॥
वेदे शास्त्रे गुरुणाञ्च वर्णनं तत्र लभ्यते।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥५॥
गुरुन्विना गुरुत्वं किं फलं विना यथा तरुः।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥६॥
वर्तते मोक्षहेतुर्वै तेषु भक्तिः निरन्तरं।
आधारेभ्यो गुरुभ्यश्च नमस्सहृदयेन वै ॥७॥
अर्पयामि गुरुन्सत्यं श्रद्धया गुरुसप्तकम्।
दासत्वेति परित्यज्य शिवं कुर्वन्तु सर्वदा ॥

वत्सोऽभिरामः